

v torek, četrtek in soboto
zihaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4
za četrt leta . . . 2

Po pošti:
za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5
za četrt leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravništvo
je na stolnem trgu (Dom-
plate) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno desetiško
vrsto se plačujeta
6 kr., če se tiskano 3krat
3 kr., če se tiska 2krat
4 kr., če se tiska 3krat,
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Lestek **Plemeniti Eybesfeld.**
(Konec.)

Prvi politični uradnik na Kranjskem je v drugem oddelku svojega oklica izrekel misel, katero smo le redkokdaj imeli priliko občudovati nad njegovimi tovariši, višimi in nižimi, dasiravno jo, da tako rečemo, že življe vsak vrbec na slovenski strehi: misel namreč, da bo le oni državnik mogel temeljito in stalno upokojiti razdražene in raznevoljene duhove ne samo litijskega in ljubljanskega okraja, ampak vseh 1 1/4 milijon duš velike Slovenije, kdor bo mogel na dejanja in na dejansko istino kazaje oklicati: „Vaš jezik je vpeljan v šole in urade!“ Do zdaj pa se ta misel niti kot misel ni ukoreninila v prepričanji g. Eybesfeldovih vrstnikov, tem manj se da govoriti o dognanih istinah. Kako nekaznovani sodijo nižji uradniki po deželi o slov. ravnopravnosti, o tem dohajajo skoraj vsak dan nove pritožbe med svet, vsaka številka slovenskega časopisja prinaša uovih žalostnih prič. Pa za nižje uradnike bi nam ne bilo strah; ako je g. Eybesfeld o tu izrečeni misli v svojem srcu prepričan, ako jej vé zadobiti privržencev v viših krogih, kamor ga na svete kličejo, in ako je mož na svojem mestu, potem bo v kratkem vedel doseči, da bodo nižji uradniki na slovenskem žvižgali, kakor žvižgajo naši vrbci. Ne vemo, koliko upljiva ima g. Eybesfeld v viših krogih, in koliko je zadnje dni na Dunaji storil, ka bi dunajske državnike prepričal o potrebi, da konečno enkrat zadobi slovenski jezik svojo ustavno garantirano pravico, to pa vemo, da do preteklega tedna na Dunaji niso bili onega mnenja, katero g. deželni predsednik kranjski izreka v svojem oklicu.

Koliko je tega, kar so najzadnje ne le g. državni poslanci à la Schindler, ampak tudi g. ministri v državnem zboru med šibe pošiljali slovenske šole, slovensko vseučilišče, slovenski jezik in njegovo literaturo, in ti gospodje s svojimi šibami niso božali, ampak prav pridno so vstrizali po slov. krvi! In da bi se nihče ne mogel motiti, prišel je nedavno njegova ekselencija minister notranjih zadev dr. Giskra sam med nas in je z ust v oči našim ljudem naravnost rekel veliko „podkvano“ besedo: „Ako hočete Slovenci imeti slovenske šole, napravite si jih na svoje stroške, kakor si napravljate čitalnice in tabore.“ Gosp. deželni predsednik bo morebiti vedel, da se mi ravno posebno ne navdušujemo za gg. Toman in Svetca, vendar smo pomilovaje mislili na nju, ko smo brali v znanem oklicu: „kakor lastnina Vaša in svoboda Vaša, tako stoji tudi Vaša vera in Vaš jezik pod brambo postave. Živa duša ne misli in ne more Vam ju odvzeti. Kdor bi Vam kaj tacega pripovedal, je slabega uma ali pa hudoben sovražnik reda in resnice.“ Saj sta vendar tudi gg. Toman in Svetec, če tudi ne prenavdušeno, pa vendar jasno in glasno v državnem zboru izrekla ministrom in Evropi v obličje: „Pri nas na Slovenskem ni za ustavne dobe gledé jezika ni trohice bolje niti v šoli, niti v uradu ali v javnem življenji!“

Dá, ko bi mogli svoj spomin v Stiksu zatreti, potem bi morebiti verovali, ako nam g. deželni predsodnik Kranjski samosvestno govori: „Vaš jezik je postavno vpeljan v uradnih in šolah, in vpeljan ostane tudi zana-

prej!“ Zdaj pa nam še po glavi brenčé one krepke besede, s katerimi so v zadnjem deželnem zboru štirskem slovenski poslanci v svoji interpelaciji opisali prežalostno stanje slovenskega jezika poprek; zdaj nam še po glavi doné navdušeni govori in deželnem zboru Kranjskem, ko se je posvetovalo o postavi zarad jezikove ravnopravnosti. In možje, ki so komaj pred enim letom dokazovali, da je slovenski jezik tujec v domači deželi, tujčev hlapec, niso bili kake skrivnostne prikazni, ne tajni ščuvaji, ki pišejo pisma, katerih ni nihče videl in bral; bili so ljudski zastopniki, ustavno izbrani poslanci, in govorili so o brezpravičnosti slovenski v javnem parlamentu. Zdaj pa naj se ravno ti možje ozró po svoji domovini, in naj ogledajo jezikove okoliščine kakoršne so, potem pa naj stopijo jutri v javni parlament: niti ene besede ne morejo preklicati od tega, kar so govorili lansko leto, ampak pristaviti morajo drugo tožbo: „Mi smo Vam odkrili svoje rane, mi smo Vas prosili pomoči, Vi pa za nas niste imeli niti zdravila niti pomoči! Vi nam niste potrdili niti one postave o ravnopravnosti, ki je le polovico prosila, ko bi bila smela tirjati „pravico vso in celo!“

Pa morebiti se nam kdo oponese: „Istina, postavodajja zadnjega leta je kakor prava mačeha v jezičnem obziru ravnala s Slovenci; pa saj imate dotičnih postav iz prejšnjih časov.“ Res jih imamo! Imamo §. 19, imamo še nekoliko starejših in mlajših zaukazov in naredeb. Naj ta ugovor pojasnimo s primerom iz lastne skušnje. Poznali smo na vseučilišči tovariša, ki je imel nekje na Kranjskem na nekem vinogradu intabuliranih nekoliko stotín, a je vedno okolo tovarišev beračil, da so mu zlagali za kosilo. Ako smo mu njegov vinograd očitali, tožil je: „Kaj mi pomaga intabuliran dolg, ko ne morem denarja zanj dobiti. Premoženja imam, a moram vendar stradati in beračiti!“

Taka, ravno taka je z našimi postavami gledé jezika! Kaj nam pomagajo postave, ko bi bile boggavedi kje intabulirane, dokler nimamo pravic za vsakdanje potrebe, ako nimamo — jezikovega drobiža. Pri kupu zlata moramo stradati in beračiti! Koliko se je v istini spremenilo, odkar imamo te postave? Toliko kakor nič! Iz uradnj je nam pošiljajo vedno le nemška pisma, na povabilih in ukazih — tiskanih v dveh jezikih — napolnuje se navadno nemški mesta slovenskega tiska, na slovenske vloge se nam odgovarja češče nemško nego slovensko; na tiskovni pravdi „Sl. Nar.“ hočemo v enem prihodnjih listov podati ilustracijo o „upeljavi“ slovenskega jezika v uradnije. Za denes naj le dostavimo, da česki listi soglasno ravnajo celjske sodnije proti „Slov. Nar.“ naravnost obsojajo kot veliko prepregho nad ravnopravnostjo. In nekoliko zdrave pameti je vendar Čehom tudi v najoficijelnejših krogih ne bo moglo odrekati!

„Vaš jezik stoji pod brambo postave!“ piše g. deželni predsednik Kranjski. Bralec našega lista se gotovo spominjajo, da smo predpretekli in pretekli mesec priobčili celo vrsto odlokov više deželne sodnije graške v zadevah slovenskega „v uradnije vpeljanega“ jezika. Iz vseh teh odlokov je razvidno, da ni stal pod bramno postave oni, ki je tirjal, naj se mu slovenska vloga slovenski reši, ampak da je pod postavno brambo vselej stal urad, ki je proti postavi slovensko vlogo nemški reševal. Hvala lepa z a

Listek.

K. Havliček Borovsky.

Nijeden narod ne more inachi dospeti do končne zmage, nego li po svoji lastni notranji moči; notranja moč narodova pa je omika, premožnost, delavnost, nravnost, blago vedenje. H. B.

Namočiv pisek kanim se odolžiti ugodne dolžnosti, ktera ne veže na zahvaležnost proti svojemu učitelju slovanske politike, najslavnejšemu časnikarju in modremu voditelju českega naroda v pogibelni dobi 1848. leta in dalnjih; nek vrednik je rekel 1862. leta pred sodništvom: „Havliček ima največ zaslužnja, ka je Avstrija 1848. leta obvarovana pohotov frankobrodkega parlamenta, in ka so Slovani mirni in cesarju verni ostali; in H. sam piše 1851. leta v „Slovanu:“ „ako bodočnost prizna, ka je moje osobno prizadevanje tudi nekoliko pomoglo na zdržanje miru, čislam to za svojo največo mezdo.“ Razve Čehov bili so njegovi spisi in še so dan denešnji vodilo in zakon mnogim sobratom slovanskim v političkih in narodnih razmerah; po njegovih bistrih nazorih se je prerodilo česko politiško novinarstvo, in sedanja česka jasna, odločna in značajna politika zasejana je njegovim umom, zdelana njegovoj roko. Koristno menda bude, ako načrtam slovenskemu narodu na kratko zgodbe njegovega častnega, za narod vse darovavešega, pa grenkega življenja, kar storim prvič zato, da pozvemo njegove pomisli, ki povse odgovarjajo zdravi in jedrni politiki vsakterega Slovana, tedaj i Slovenca. Načela ima zdrava, vedra, svobodna, narodna, blagohotna, napredna. Drugič zato, da se učimo poznavati moški značaj, čegar bliščeči vzor razkriva in najdičnejši obliki javna delavnost tega velikega močenika narodnega. Tretjič, da se sami navzememo njegovega neumrljivega duha, njegovih očičenih nazorov, vernosti načelom, o katerih imamo prepričanje, njegove iskrenosti in gorečnosti do naroda in očevine, silne ljubezni do zlate svobode, njegove brezplašnosti in neopešane delavnosti, ktere še žalibog jako

pogrešamo med slovenskimi umniki, razumniki in omikanci, ki zmagajo sposobnosti in nabrane znanosti, le trdne in delavne volje odnikodni; neko pogubno mrtvilo tlači krepke roke desnice, ka se ne gibljo, in možgane, ka ne mozgajo. Pokihdob so prepuhli naši glasovi, premedle besede, prešibke vednosti, prekrhke duševne moči, da bi dramile, budile, nadigovale, prižigale na marljivost, učenje, delovanje, pozivamo preslavnega rodoljuba pokojnika, čegar telesno lupino že trinajst let odeva hladna gruda, da njegov čili in bistri duh razliva in tori modrost založeno v spisih in knjigah nam mlačnikom in medluhom, naj se osrčimo, navdušimo, okrepimo, za vzajemno in složno delavnost in stalnost! Iz istega namena se prikazujejo na glediščnih odrih zgodovinske igre, budeče in segrevajoče na posnem. Ta življenjepis ima toliko večo vrednost za Slovence, ker s Čehovi stojimo skoro v enaki razmeri proti vladi in nemčenju. Najprvje naslikam Havličekovo kratko pa mnogo spolnive življenje, po tle pa načrtam posnetek iz raznih sestavkov, vpletajoči in pristavljajoči, razjasnilne in porabne opazke in nauke.

Havliček Karol, zvezda českega časopisja, narodil se je dne 31. vnotoka 1821. leta v Borovi pri Nemškem Brodu, odtod tudi pridavek Borovsky. V enaki obliki se tudi na Slovenskem živijo krajni pridavki, izlasti v Halozah: Milošič Mejski, Milošič Rtički, Hvalec Podzabreški, Vidovič Holmski, Kolednik Holmički itd. po selu, kder kdo stanuje, namreč na rtiči, meji, holmu, holmiči, v podzabrežji. Bil je sin ondešnjega trgovca; za njegovo vzgajanje nosi obilno zasluže dekan Bružek Jan in učitelj Link Antonin. Marsikteri gospodek na Slovenskem bi dolžen bil roko ljubiti svojemu bivšemu dušnemu pastirju in učitelju, ka sta ga izročila modricam, toda svet navadno plačuje z nehvaležnostjo. V 10. letu poslan je v Jihlavo, da bi se nemški naučil; dovršiv gimnazijo v Nemškem Brodu, prišel je 1838. leta prvokrat v Prago, kder je dognal modroslovske nauke. Očina volja je bila, da bi se lotil pravištva, vendar sam je sklenol posvetiti se duhovništvu zanašaje se, ka boče mogel v tem stanu najzdatneje pomagati na zboljšek in povzdigo domačega duha in narodnega slovstva. Vstopiv 1840 v pražko

tako brambo pred postavo, ki razloge proti slovenskemu uradovanju če ni drugače iz trte zvija!

„Živa duša ne misli in ne more Vam jezika odvzeti; beremo v oklicu. Ob ravno istem času pa smo brali po dunajskih časopisih obžalovanje, da se je na Kranjskem premalo ponemčevalo s svarilom, naj se brž popravi, kar se je zamudilo. In nemški listi na naši zemlji izhajajoči so pohlepno pobirali to gnjusobo v svoje predele in veselo prikimavali. „Tagblatt“ ob enem nabira pričine, da slov. jezik ni še tako utrjen v uradnji, kakor bi kdo mislil in v 125. šte. 5. jun. pripoveduje, kako se je moral slovenski kmet braniti sodniškega nemškega odloka, a vendar ni nič opravil. Ali more res zaupanje izbuditi, ako se takemu kmetu iz visocega uradniškega stola pripoveduje: „Vaš jezik je v uradnje vpeljan?“

In če je res vse tako, kakor g. deželni predsednik piše, čemu pa se v vseh krajih razkosane Slovenije na tisoče in tisoče zbirajo slovenski kmetje, ki roke vzdigujejo in milo prosijo: „Dajte nam naš jezik v šole, dajte nam ga v uradnje!“ Ali bi res kmetje tako nujno prosili za nekaj, kar imajo pod brambo postave že tako varno v žepu?

Toliko smo menili, da moramo opomniti k znanemu oklicu, ker smo prepričani, da se rane ne celijo, ako jih le pokrivamo, in ker se hočemo tudi najvišim osebam nasproti držati svojega gesla:

„Pravico traži,
Istinu važi!“

Dopisi.

Iz Ljubljane 6. jul. [Izv. dop.] Zadnji čas Dežman v „Tagblattu“ o vsakej priliki mahne po Koširjevi Franji iz Tacna, ker je o vižmarskem taborju v imenu tacenskih Slovencev z govorom izročila trak sokolovski zastavi, ter jej surovo očita, da je s tem govorom izkušala olupšati znani sokolovski hrup. O tem dogodku je že sodba govorila, torej modrašu, kakoršni bi rad bil Dežman, slabo pristoji posnemati znano jezično babo, ki je v vodo vržena še iz vodé s prsti kazala, da je trava postrizena, a ne pokošena; slabo mu pristoji, vedno premlevati in gosti zdavnaj dognane stvari, v katerih se je posebno odlikovalo ime necega Tambornina, ki ga je nemškutarška stranka nekdanj povzdigovala, da je najizvrstnejši državlján avstrijskega cesarstva, za kar se je nemškutarjem utegnili, ako tega ni že poprej storil, zahvaliti letos v nedeljo svetega Jurija, ko so ga videli gledati skozi okno ljubljanskega grada, kjer gotovo ne sedi zaradi svoje državljanske izvrstnobe.

Ali moremo mi pomagati, če Dežmana jezi, da slovensko zastavo spoštujejo tudi kmečke deklice, o čemur se turnarska zastava ne more pobahati. Dežmana dalje menda posebno hudo ščiplje (kar je gotovo dostojno velicega nemškutarkega generala na Janjčem!) — da imajo pri Koširjevih črnega psa, imenovanega Dežman, kateri vendar nemškutarjem v desetih letih ne more toliko nahuditi, kolikor ljubljanski Dežman samo en dan Slovencem. General Dežman je bil naposled telegrafoval iz Lazov, da turnarski zastavi ni treba traku nositi na Vevče, ker turnarji že nimajo zastave, katero so jim vzeli kmetje v jerhastih hlačah. Gospodičina „Schöppelica“ se je bila že naučila prečudovito krasni govor, kterege je menda bil spisal sam Dežman, da bi ž njim izročila turnarjem veličastni trak, ki ga „Laib. Ztg.“ imenuje „sinnige damenspende“, če tudi so ga turnarji sami naročili, sami plačali. Radovedni smo, ali ga kdaj pripnó na to svojo zastavo, katero je zadela taka dvojna sramota, kakor je bilo čitati! Turnarska „fahnenjungfrava“ Schöppelica je bila že oblečena, počesana, ovenčana in s dišavami „ožmahana“, ko vanjo, kakor strela iz jasnega neba, treščí Dežmanov telegram. Sirota je omedlela, tri dni ležala, in pljevala žolč. Čuditi se je, ker nismo še v „Tagblattu“ brali, da je težko telesno poškodovana. Dežman bi torej mo-

drejo storil, ako bi o teh in tacihi stvareh molčal, da se mu svet ne bi smijal! Saj mora imeti mož družih bridkih bolečin že dovolj, ker govori da je tako v strahu in trepetu, da vsako noč po janjškem dogodku pri njem čujeta po dva policijska stražnika, eden v veži, eden v prednji sobi njegovega stanovanja, a druga dva se na ulicah često ozirata v njegovo hišo. —

Ko je bilo 23. maja po poldne nekaj nemškutarjev v Ljubljano pribežalo po železnici, vprašal je na kolodvoru razglašeni nemški doktor, g. K ü s b a c h e r mladega, z Janjčega priteklega nemškutarčka g. R a k a : „ali niste mogli na Janjčem rabiti revolverje?“ Odgovoril je mladi nemškutarček Rak: nismo mogli, ker smo bili zgrabljeni, a kmetje so na nas streljali. „Pozneje pridek njima še drugi nemškutar, mladi g. S a m a s a, kateri dr. K ä s b a c h e rju odgovori, da kmetje na Janjčem niso streljali. Loterijski kolektant g. M o r é v gostilnici „bierhalle“ vprašan: zakaj ni streljal? odgovori: „ker sem bil preblagodušen (oder was?) a revolver sem imel, kakor ga imam zmerom s seboj“ — ter po teh besedah ga pokaže. Vse to se more s prisego dokazati. Tedaj niso šli turnarji na Janjče res, kakor „na boj?“ Vendar ni še nič slišati, da bi se bila zoper kterege izmed njih začela kaka preiskava, a še manj zoper vse društvo, če tudi je bilo po vsej Ljubljani že nekoliko dni znano predno so šli na Janjče, da pojdejo z orožjem, kar so torej prav lahko utegnili zvedeti tudi kmetje, katerih vsak teden iz teh krajev toliko pride v mesto.

Iz Ljutomera, 7. jun. [Izv. dop.] (Sijajna narodna zmaga.) Včeraj je bila seja našega okrajnega zastopa, v kateri sta se med drugim važna 2 predmeta rešila: 1) bila je razprava o tem, kaj bi se s znanim zloglasnim tudi slovenski razposlanim podukom začelo, kterege je graški deželni odbor proti zedinjeni Sloveniji sem poslal, da bi se med občine razdelil; 2) volitev okrajnega šolskega sveta (des bezirksschulrates). Naš okrajni glavar in ob enem okrajni zastopnik se je v tej zadevi dva dni poprej gotovo trudil, kolikor je bilo v njegovi moči, da bi naše kmečke zastopnike pregovoril, da ne bi za to glasovali, da bi se od strani našega okrajja ta poduk deželnemu odboru z obžalovanjem nazaj poslal. To je bil namreč predlog gosp. Kukovca. Nasprotna stranka je pa predlagala, da se o tem predmetu preide na dnevni red, to se pravi, da se popolnoma ignorira. Tega si niso upali predlagati, da bi okrajni zastopnik sklenil, da se ima ta ljubeznjiv nauk med občine razdeliti. Razprava je bila jako živahna, akoravno ne strastna, katero umerenje se mora obema strankama pripoznati. Naravno, da je bil glavni predmet debate: zedinjena Slovenija. Med protivniki so sedeli 3 zastopniki, kateri so pretečeno nedeljo v Slov. Bistrici proti zedinjeni Sloveniji „Hoch“ vpili, med njimi tudi njihov duševni vodja tukajšnji gosp. bilježnik Högelsperg, kateri je inače, to se mu mora dati, jako pameten in inteligenten mož. Za zedinjeno Slovenijo so govorili gg. J. Kukovec, Vatroslav Mohorič in načelnik gosp. dr. J. Ploj. Prva dva slovenski, dr. Ploj pa nemški, da so ga protivniki popolnoma lahko razumeli. Dr. Ploj je gotovo imel ta dan palmo med govorniki, kajti tako navdušeno in prepričalno je za združenje vseh Slovencev govoril, da niso protivniki po njegovem govoru vedeli, kaj bi na to rekli. G. Högelsperg je na to samo repliciral, da bi še vse dokazovanje o koristi združenja Slovencev dopuščal, ako bi le vedel da je mogoče, da se zedinjena Slovenija vstroji po ustavnem ne pa po absolutističnem potu; da je mnogo mnogo o tem premišljeval, ali ni mogel najti nobenega sredstva, da bi se to po ustavnem potu moglo zgoditi. Na to mu jaz tu brez vsega premišljevanja odgovorim, da je jako lahko mogoče, še bolj pa verjetno, da pri prihodnjih volitvah na Českem, Moravskem in v Dalmaciji federalisti zmagajo; in ako se to zgodi, bode se Avstrija ali vsaj Cislajtanijska federativno preustrojila in s tem bo po ustavnem potu lahko zedinjena Slovenija beli dan zagledala. Da je gosp. bilježnik pri tej priliki tudi „von der im finstern herumschleichenden partei“ govoril, drage volje mu odpuščamo, kajti vsak človek ima svoje muhe, in ta fraza je glavna muha našega g. biljež-

nadvladliško semenišče, ostal je v njem samo do konca učilniškega leta. Ravnatelj Rost namreč ga je toliko pikal in ščuval zaradi prenarodnega teženja in zbog prevelikega nagiba k „krivoverskim“ spomenikom starega duha českega, ka je slovo dal bogoslovnicu a g. Rostu za vsa svarila povrnol z nekolikimi ostrimi in bodečimi stihovi. Tej podobne neprijetnosti so se godile mnoga leta v graškem semenišči slovenskim bogoslovcem; prepovedavalo se jim je slovenski govoriti, če pa se je kdo vendar drzno grešiti proti temu ukazu, posmehovan je bil od nemških tovaruše, svarjen od ravnateljstva. Za svetnika štimani duhovni oča g. Schlör zabavljaj je o vsaki mogoči priliki Slovencem, grdeči naše brate Slovence; Husa in Žižko nam je slikal kot vraga s sekovimi rogovi a „Slovansko lipo“ jih zalogo, dokler ni bil med razkladanjem izropotan od slovenskih bogoslovcev, in potle ni več črnoln o Slovanih; vedeti je treba, ka je Lerchenfeld bil njegov rojstveni dom. Isti še sedaj upravljajoči ravnatelj nam je resno in svarilno očital, ka narodnost povzdiguje mo nad verstvo. Prosilí smo namreč, da bi se Slovenci vadili propovedati v slovensčini, da ne bi kakor naši spredniki v pastirstvu na to vlekli, kako bi skvarili slovenski jezik. To in mnogo drugih neugodnosti ni stalo ali preplašilo našega duha in srčnosti, nego mnogo ostreje zbrusilo proti tlačiteljem; le človek, ki zato živi, ka je in pije nalik četverožnikom razne bira, zvrne se v taki borbi. Kako se v tem oziru vrši v mariborskem semenišči, ni nam znano, pa tudi nečemo pozvedavati, da ne bi koga spravili v neprilike. Že pred večimi leti smo slišali, ka je bil bogoslovcem prepovedan celo onda živoči nedolžni „Glasnik“, lepoznanški list brez ikakve politike; ka se je osorno gledalo, ako je kdo lukal v razgrneno knjigo staroslovensko. Zdi se, ka če iznemeš pastirsko bogoslovje in katehético, vse ide glede na učni jezik kakor na inomestnem vseučilišči. Tolažilo in sreča, ka je na svetu vse časasno in ka se velemi ali konči črstvega duha možje hrabrijó in krepjío v podobnih škripcih. Zvoljen omenjam, ka mlajše duhovništvo, da si bistre glave in dostojnih darov, predreko rabi pisek na obdelavanje našega slovstva.

Havličkovo bivanje v semenišči imelo je vendar za njega prece vrednosti, izlasti prebiranje sv. pisma je mnogo prinašalo k vzornemu slogu njegovemu, nad druge razumljivemu, jedrenemu in odličnemu. H. je hotel postati edino pisatelj, — misel za ono dobo jako odločna! Uré se po priliki leto dni v slovstvenih naukih, potoval je po Českem, Moravskem, Slovaškem, Gališkem, da bi se seznanil z narodnim življenjem slovanskim po vseh teh krajinah. Iskreno svetujemo godnejšim dijakom slovenskim in bogoslovcem, naj o počitnicah prepotujo ravne loke in strme bregove vsega Slovenskega, toda ne, da bi brez vsega blagega namena klamoterili in kljuge zmikali, nego da bi se učili poznavati svojo očevino in narod slovenski, jezik, šege, običaje, pa tudi siromaštvo in zapuščenost slovenskega ljudstva. Prehodivši domovino poglej dalje na jug v zavlačaj sokolov hrvaških in srbskih. To goji rodoljubje in širi znanstveni krog. — 1842 bil je pozvan od slavnega učenjaka Pogodina v Moskvo, da prevzeme vzganjanje v hramu grajščaka naučitelja Sevyreva, moža odbrane izobraženosti in človeka prvih načelnikov slavjanoljubov ruskih. Ti vredni možje so pravi zastopniki in voditelji slovanske politike na Ruskem, narodna stranka ruska, ki ne hodi z vlado nego z narodom. Shajal se je s Pogodinom Mihaljem, Homjakovim Aleksandrom, a posebno z Bodjanskim. Na Ruskem je priliko imel poznavati življenje rusko v viših krogovih in med ljudstvom na ladanji, mogel opaževati vpliv zavodov absolutne države, nejednakost stanov in robstva; naučil se je v mnogih rečeh soditi hladno, stvarno; gledal je strani bolne in smešne posebnosti, ktere se v daleč vidjío jasno in v krasni svetlobi. Kot prijatelj ljudstvu in šegavi pozornik življenja, nasrkal se je globokega črtenja naredeb samovoljnih in boljarskih, kakor poprek vsega nasilstva proti osobni svobodi, vseh načel upirajočih se duhu časovemu, napredku in omiki. 1844 leta malega srpna se je vrno l v očevino, kder mu je ravno kar očo smrt pokosila. Kako na drobno je pojmlil razmere in ljudi, pokazal je pozneje v spisih o Ruskem, o čemur hočemo nižje nekoliko pregovoriti. V tej dobi je priobčeval odbrano cvetje ruskega slovstva. 1846 prevzel je vredništvo „Prážískyh

nika, brez ktere ne more nobenega govora končati. Prišel je potem predlog protivnikov do glasovanja, da se preide na dnevni red, ali padel je s 13 glasovi proti 15. in obveljal je Kukovčev, da se ta famozni poduk deželnemu odboru z obžalovanjem vrne. Osupnena je bila protivna stranka, posebno pa okrajni glavar, ko je videl, da so naši zastopniki s kmetov in iz trga Vržeja stali proti poduku in za zedinjeno Slovenijo kakor skala, — da ni tako lahko našega izobraženega kmeta pregovoriti, kakor je lahko hrvaškega muža z gulašem in s poličem vina ob vso pamet spraviti. Ko so se naši protivniki 2krat presteli in so videli, da so padli, napravijo po dogovoru „reissaus“ in zapustijo v veliki burji in vihari skupščino misleči, da nas bodo daljnega sklepanja nezmožne storili. Po postavi mora biti za sklepanje nad polovico zastopnikov, to je naj manj 16 nazočih. Ali podpredsednik naše čitalnice gosp. dr. Ivan Farkaš, na ktereja so protivniki računili, da bo z njimi izišel, obnašal se je včeraj korektno in ostal je v skupščini. Bilo nas je 16 in razpravljalo se je dalje. Obžalujemo jako, da je tudi naš okrajni glavar, kateri je bil dozdej zelo miren in objektivni, s protivniki odkuril in se tako odločno v strankini metež zapletel. Po našem mnenju bi moral prvi reprezentant vlade zmerom objektivni biti in nadstrankami stati. Se vé, ako je okrajni glavar po višem nalogu tako delal, ima stvar drugo lice. Z včerajšnim sklepom je okrajni zastop ljutomerski potrdil resolucijo svojega tabora o zedinjeni Sloveniji. Slava mu! — Po tem je bila po novi postavi prevažna volitev okrajnega šolskega sveta. Izvoljeni so sami izvrstni narodnjaki: Gosp. Ivan Kukovec, dr. Anton Klemenčič, Franc Jurinec, prvi občinski svetovalec Vržejskega trga, Anton Božič, posestnik iz Radoslavec in marljiv dopisnik „Novic“ in „sl. Gospodarja“, in Vatroslav Mohorčič, župan Podgrajski v okolici Ljutomerški. Tako je odgovoril slavni Ljutomer „Slov. Narodu“, da še njegove čete niso onemogle.

Iz Planine, 6. maja r — [Izv. dop.] Denes se je pri nas tudi okrajno glavarstvo skazalo vrednega somisleca ljubljanskega župana. Razglasilo je namreč ob 10. uri pri farni cerkvi in popoldne na Uncu, v bližnji okolici slavnoznani „ukaz“, tiskan v uradni Laibacherici, in sicer s tem mističnim sklepom: „Teday vas prav iz dobrega namena opominjam, da si nikar ne nakopljute z nespametnimi rečmi nadloge in kazni na glave.“ — Kaj bi neki pisali švabski listi, če bi se na Ruskem taki „ukazi“ razglasili. Poznamo se. Pri tej priložnosti je nek starokopiten možek ustil se, da se bo tudi prepovedalo tukajšnjim „Sokolcem“ imeti na pokrivalih peresa in društvena znamenja. Dasiravno smo vajeni tacih in enacih ljubeznjivosti naših nemškutarških patronov, vendar moramo odkritosrečno izreči, da se nikakor ne bojimo, da se bo z nami zdaj tako gospodovalo, kakor so včasih mogli „vorsterherji“. Omenjeno revče se je gotovo nazvalo švabskega duha svojega gospoda, ki je planinško „Sokole“, odhajajoče na Pivški tabor, ironično pozdravil: „Na, die werden jetzt gleich zu landesgerichtsrathen ernannt.“ Ostanite pri svojih kopitih, eden v svojem haremu, drugi pri svojih opravilih, in mesto tacih pozdravil vzemite slovnico v roke in učite se jezika naroda, med katerim živite, da v vaših ukazih in oglasih ne bo po sto kozlov.

Iz Zagreba 6. junija — ič [Izv. dop.] Ker sem vam v številu 62. obljubil poslati odgovor F. Kurelca na adresu, ktero so mu podali tukajšnji visokošolci (gl. številu 50 „Slov. Nar.“) sedaj mi je biti mož beseda. Zato naj se čujejo one vrstice, naj odmevajo one vredne besedice, s kterimi je dični in sloutni Fran sprejel omenjeno mo adresu. Priobčim vam Franove besede v jeziku, kakor ga je on sam napisal. Saj je o njegovih pisavi resnico napisal glasoviti hrvaški pesnik Vladislav Vežić v „Nevenu“ od 1855 pisavši tako le: „ . . . pokazala se u našem narodu od nekoliko godin čovek, koji sbori narodnom rečju (besedom) o uzvišenih i plemenitih ideah, tako dohitno i razumno, da bi ga i pastirica razumeti mogla; koj siplje čistim perom sam biser i dragulje; koj bi mogao obogatit našu knjigu atemkamenjenu svojega uma,“

novin“, onda samo po imeni vladnih novin, in „Česke věly.“ Obema listoma umel je spraviti nenavadno razširjenost in vrednost, svojim živostnim ravnanjem dal je blagotvoren in zdrav obrat novinarstvu. Kljubi Meternikovi dobi postopal je toliko odločno, ka je vedno imel neprilike s cenzuro (da si mu je takratni cenzor českih novin, slavni P. J. Šafařík gotovo po mogočnosti prizanašal). Ze mu je vlada htela odvzeti vredništvo, kar se je nenadoma oglasilo 1848. leto. V čisto slovstvenem pogledu je znatno napredek pospeševal svojimi pisanimi, stvari v jedru se dotikajočimi pretresi, kterimi je ustanovil novo dobo napredka in pravega slovstvenega življenja. Tudi v tem se je moral težko boriti, ker povedal je vsele resnico brez lupine, boji si, ka se je dotikala možakov, kteri so se mislili nedotekljivi, ter svojo drzno šegavostjo razdražil marsiktero sebičnost. Osodno leto 1848 poklicalo je H. na najobširnejšo javno delavnost, kteri se je udal s vso gorečnostjo in neopuščenostjo po odličnih svojih sposobnostih. Odstopiv od vredništva „Prážských novin“ premenjenih dne 1. malega tvavna, izdal je prvo čislo dobroglasnih „Národních novin“, kterimi je počel novo borbo za narodnost in svobodo politiško, za pravico in za prepričanje svoje. „Národne novine“ pridobile so si brzo nenavadnega razširjenja in vpliva v narodu, ter se morajo po pravici priznati za najznamenitejši časopis politiški avstrijskih Slovanov, česar se ondašnji bogoslovci graški slovenske krvi živo spominajo: bil jim je zvezda vodnica, politiško veroučje, slovanski malik. Malokde je imel politiški list v narodu toliko vrednost in moč; ves narod je čital v njih, jim verjel kakor sv. pismu, ter se na tenko po njih ravnal. Kamo sreče za nas Slovence, ako bi dotle dognali, ka bi, ne kakor na Českem, vsak kmet prebiral politiški časnik slovenski, ki razpravlja dnevna vprašanja, nego konči vsaka vesnica in občina! Sicer omenjam, če bi le razumniki višili svojo dolžnost, imeli bi lahko list podoben časniku „Národní listi“, in ne bi vsak pritepenec ali nemškutarček svojevoljno sukal z našimi seljaki. Na noge!

(Dalje prih.)

Odgovor pak se glasi: „Vaše reči, čto mi ih napisaste, te u kadifu zaodčevane na moje godovno predaste, u znamen, kako velite „iskrene hvale i ljubavi vérne,“ ja ih primam s dragá srdca i ne gledeč na čustvo koje vas ponutká; nu već s toga radi čto je kdé koja baš istinita. Tako je istina, da je tudjinstvo za gušilo dušu jeziku našem. Djak je dosad koliko toliko disao, ako se i nije u njem pojavila miljahna duša naše starine. Nu znajte, sinci, da ga čeka sudbina još i gorjá. Dosad nas je gnjavio pretežnji duh tudjega nauka: nemačkoga, latinskoga itd. Nu toga duha u „bratekov prekodravskih“ neima, te ga bude zaménit sila, izprvice sila zakona, uprave, škole itd., nu koji čas poslé lěskovac i konopac. Narod, kojemu svěst tako je lasno začepit, kojega visoki duhovnici pravo su ruglo i podsměh, kojega poruk časka se ne dočeka, da jo tudji lane: takav narod drugomu se čemu nenadaj ni odkoga, kamo li od onoga, koji po sebi surov i silovit, a mi se njemu tako sramotno podvrgli i povdali, i múkom zamuknuli.

„Istina je i to, da nam je današnja pisarija „trulež i mutež.“ Vi se nadajte da bude i gorja, da nastane kaša truljaga i mutljaga. Ne samo zato, er nam se bude učit jeziku povse nekoristnú nit ipočem na svétu preporučenu, kojemu u nas ni klice ni žilice, te nam vséme ukrasti misli, nego i zato, čto pravčnost božja dopustit nemože, da iz ustín naroda tako lěčívá i nepriónlívá, tako mlitavá i otupělá, tako mrtvá i nehajlívá, jezik se ozivlje tako ponuhan i sladjahan, tako žestok i krěpak, a tako bogat i vrstan, i tako ugodan i božastven; nu božastven, sinci moji, ne po našem trudu ni priděvu, ne po mucí ni prigledu našem, er mi smo ga ponizili i potamili, nego po dobroti, pa milosti božjoj. Mi ga neuměmo ni održat i ohranit, a kamo li uzvisit i ukrasit. Nas, unuke predične Jeropske majke, nas ide po aziatsku kljinat, po Magjarski gjakorlat, ili po Turski eglendisat. Čim su jezici Francuski, Vlaški, Španjurski itd. podrtinami stare kuće Rimske; nu koje se divne sgrade po nastojanju ljudskom iz njih ponagradile! U njih se ugledaj nesretni Hrváčanine, ti vlastniče bogatá gradiva za dvorove rajske, a ne da čučiš ter izgledáš, nije li tko jači, da te kobači. Toliki se spomenici jezika nam i staroga i srednjega i novljega prašini oteli i sunce ugledali, nu tvoje ih glivičaste ruke ne premeču, tvoja nelakoma duša za njimi ne hlepi, tvoje gluho uho za njih ne doznaje, tvoje utrnule oči zlata im ne vide, tvoje srđce obumrlo, te im se žilice tvoje ri raduju nit im odbijaju. Kao da te odsudilo ne smrt!

„Na tom putu, sinci moji, došao sam i do neistine vaše. Něčto ste velika sa menom naumili, něčto mi visoka naměli, i prisudili, ter ničtva manjega, nego da „raztvorim uzu“ pismenosti našoj, i da budem nje „odkupnikom.“ Ima tomu godin, čto takvá i kolicina Varaždinskih učeníkov od mene zahtěvala. Němci pripisuju Lutheru, da im jezik stvorio; Vlasi govore to isto o Dantu; nu ga je stvorilo, bud koliko ta dva pripomagala, i jednim i drugim, vréme i prilika. Bilo ga i nam toga vremena! Vsakako se hoće za takvu pripomoć: da si velik pisac. Tim ja odista nisam. Nijedno dčee moje nije takovo, niti je osnovano tako, da može na potomke preći. Pak je tuj i druga. Čto bi trebalo, da se naša plemena na jugu u jedno sbijaju, uz jednu knjigu pristaju, kako se, ima tomu trideset godin, i počelo: to se ne samo dvě zvrži, Slovenska i Bugarska, od južnoga jedinstva odčehnule, nu se našlo još i lažiprorokov, koji Srblje i Hrvate razkolit namišljaju, koji se ni srasi pravo nisu. Ja sam rad jedinstvu čitavoga juga. Ako sam ikoje dobro učino, u tom ga scenim, čto k tomu jedinstvu napirem, čto mi je pero srednjim putem udarilo, ili barem udariti htělo. Jeste li vi moje čudi udružujuće, to ja mogu zažmati na one polhvale, čto mi ih vašo bobro srđce naklonilo, nu pod uvětom, da pojđete, kud sam magnuo, da izvedete čto sam naumio, t. j. da stvorite jezik, na kojim vsako pero uzpisati, vsako srđce pristati htědne. U srědi ste, lagše vam to izvesti nego okrajnikom. Pritisnuti ste, a „proz nesreću sreća iznosi“ veli Gundulić.

„Htédoste odgovora: evo vam ga; a ja vaš dok me živá.“

To so goróče besede iz srca Kurelčevega, ktero vselej tolče za premilo domovino; tukaj so izrečeni občutki, kteri so mu napolnjevali dušo, ko ga je mladost pozdravila kot jezikoznanca, kteremu je edina skrb in edina briga, kakor sam pravi „onako pisati, kako se pisalo, kad je Hrvat Hrvatski umio.“ V tej ljubezni do národa in do jezika ne more pridnim in marljivim mladeničem zadosti priporočiti, a lenuhe nemore dosti pokarati, ka ne berejo starožitnosti svoje, ka jim zastoj leže knjige sloveče obstarini in slavi naši; zakaj neprebirati Frisinskoga rokopisa (v „Arkivu“), zakaj ne kronike hrvatske, zakaj ne stotine postav, kterimi so se upravljali in ladali gradovi kraj morja našega in dalje od morja — da se naučiš in jeziku in pošlosti naši. Za koga je pa pisal Dalmatin, Vrtovec, za kega pel Vodnik, Preširen, za koga Gundulić, Gjorgjić, Nalešković, Budinić, Križanić in kdo našteje vse naše prvake, starenjake in priporoči prebogati poklad, za kterim bi imeli stegniti roko; za kaj nam je vse to bogastvo jezika našega pred očesom, pa ga gledati nebi hoteli!

Politični razgled.

Kaj je deželni predsednik kranjski na Dunaji poročil, kaj opravil, ni še nič prišlo med svet. Toliko pa je menda gotovo, da se tabori ne bodo prepovedovali, dokler ne bodo taborski programi ničesar imeli, kar bi bilo v nasprotju s sedanjo ustavo. Tudi se ne vé, kako je plemeniti Eybesfeld poročal. Po našem prepričanju bi bil moral reči: Med Slovinci ne bo miru, dokler se jim njihove tako pravične tirjatve ne izpolnijo. —

Delegacijam hoče bojda staviti vojni minister tirjatev, naj se dovolijo 4 milijoni za tako imenovane „mitrajése“, t. j. sikalnice (spritzen) za krogel. Res ena najpotrebnejših potreb!

V ministerstvu se neki posvetujejo, ali naj bi ne nehalo uradni časniki po provincijah. Čudno, da se še posvetujejo, ali naj nehajo ti „skandalblatelnji“, ki so vladi le sramoto, deželam pa stroške delali.

V Trstu so italijanissimi nabili revolucionarne oklice, ki vabijo, naj se nikakor ne popusti misel zedinjenja z Italijo. Ko bi kaj enacega storili Slovenci!

Mrcvarenje linškega škofa je še vedno na dnevnem redu onih politikarjev, ki se srečne le čutijo v obliži banjonetov in bričev.

Knjeza Sapieho so na Gališkem demonstrativno sijajno sprejemali in pozdravljali, ker se je odpovedal deželnemu maršalstvu. — Za Galicijo je menda cesar potrdil naredbo, da se ima poljski jezik upeljati v vse javno življenje. Rusini bodo kakor se kaže zopet za pečjo ostali. Lepa ravnopravnost to! — Poljskih poslancev še vedno kateri odloži svoj mandat.

Česke srenje in okraji ne bodo volili šolskih svetovalcev po sedanjih vsiljeni šolski postavi. Češki nadzorniki od vlade imenovani večidel ne bodo sprejeli imenovanja.

Iz Pake se bozovavlja „Politiki.“ Udje tukajšnjega pevskega društva „Hlason“ in telovadskega društva „Sokol“ so bili, ko so se vračali od tabora na Zvičinu, od Nemcev iz Velike Borovice napadeni. Nemci so metali kamenje na Slovane. Nekoliko udov društva „Hlason“ je ranjenih, nekoliko nemških razgrajčev so takoj zgrabili in v Pako odpeljali. — Radovedni smo, kako bodo nemški časniki glodali ta oreh. Hic Rhodus, hic salta. Tu pa ne bomo brali o miroljubnih meščanih, ktere so suroveži na javni cesti napadli. Ja bauer, das ist was anders!

V ogerskem zboru so pri specialnem besedovanju o adresi kar s kratka zavrgli vse nasvete, ktere je stavila opozicija. Novo tako ravnanje večin proti manjšinam ni, ravno tako malo novi pa so tudi nasledki takega gospodarjenja. Kakor je trmoglavnost posameznih spravila Avstrijo toliko da ne na kant, tako bo tudi Ogerska imela prej ali slej obžalovati nasledke svoje neprevide trme.

V Florenci se bo menda začelo škandalezno obravnavanje proti nekterim udom postavodajnega zbora, ki so se dali pri oddavanju tabakovega samotržja nesramno podkupiti. Bi se dalo več enakih dogodeb povedati!

Razne stvari.

* (Politično društvo na slovenskem Štirskega.) Od osnovalnega odbora slovenskega političnega društva štirskega smo naprošeni, naj naznamo, da se snidejo prihodnji torek, t. j. 15. t. m. društveniki tega društva in sicer ob 8. uri zvečer k prvemu javnemu zboru v prostorih mariborske slovenske čitalnice. Na dnevnem redu stoji v prvi vrsti volitev društvenega odbora, potem nasveti osnovalnega odbora in nasveti posameznih družabnikov. Želeti je ne le, da bi se do tje oglasilo še mnogo novih udov, in da bi jih nabiratelj po deželi do teh dob semkaj naznanili, ampak posebno, da bi se tudi mnogo zunanjih udov udeležilo ustanovitve toliko potrebnega društva. Društveni namen je tako blag in važen, doneski in druge dolžnosti družabnikov tako majhne, da naj bi se nobeden koliko izbujen Slovenec na Štirskega ne obotavljal vsaj indirektno priskočiti domači stvari, na kateri s toliko marljivostjo in toliko podporo od zgoraj glodajo in podirajo narodovi nasprotniki. Torej lopato v roke!

* (V dokaz, da naše ljudstvo slovenske knjige rado bere) naj služi došlo nam sporočilo, da se je že večkrat omenjene slov. brošure „Čujte...“ do sedaj šestnajststo iztisov prodalo, takó da se brošura v drugo mora natisniti, ako se izraženim željam in naročilom hoče zadostiti. Vsaki nepristranski presojevalec te knjižice mora pritrđiti, da je v mirnem in podučnem smislu spisana in da ravno zato poduku prostega ljudstva najbolje služi. Do zdaj so to brošuro najbolj privatne osebe in posamezni narodovci si naročevali in jo med kmetstvom razširjali; želeti bi bilo, da bi se tudi slovenska društva na njo ozrla in jo med svojimi udi razširjevala. Kajti poduka, poduka je našemu ljudstvu pred vsem treba, da se boče po njem slepivemu uplivu nasprotnikov laže v okom prihajalo, in da bode politična značajnost, ktera je prvi in glavni faktor v javnem življenju, vedno širše panoge in korenine med Slovenci poganjala. Zato se, narodnjaki in slov. društva, z obilnimi naročili podvizajte. Brošura se naročuje pri založniku prof. J. Pajku v Mariboru.

* (Naši davkarski uradniki.) Finančno deželno ravnateljstvo v Gradcu je bojda sklenilo vpeljati slovenske davkarske knjižice in se med drugimi obrnilo tudi do okrajnega glavarstva v Brežicah s prošnjo, naj v Gradec naznani, koliko bi se knjižice v ondotnem okraju rabilo, in ali jih ljudstvo tudi želi. Ko je ondotni davkarski sprejemnik o tej novi spremembi zvedel, obšla ga je strašna obupnost, kajti videl je, da se mu v nekoliko zasuče „schimmel“, po katerem je delal svojih trideset let — en dan tako kakor drugi, in v sveti jezi je rهنel: „Das ist wieder alles angestiftet und angehezt, der bauer versteht ebensowenig deutsch, wie euer slovenisch! (To je zopet vse podkurjeno in naščuvano, kmet tako malo ume nemški, kakor vašo slovenščino.) Mož se imenuje Weninger. Ko bi pisali mi nemški list, rekli bi: Weniger kann der mann doch nicht heissen, kar tudi zdaj še rečemo, da bo imela zvitá glava kakor pri naši razsodbi, ktero smo morali nemško tiskati, zopet priliko staviti svojo leščerbo pod mernik in modrovati: war ihm g'wiss zu schwer und zu langweilig das zu übersetzen, oder am ende bringt er's gar nit zam!

* (Šolsko nadzorništvo na Českem) je prišlo kakor poročajo praški časniki povprek v roke najhujših narodovih nasprotnikov, katerih na njihovem mestu ne bo vodila omika in dobra odgoja mladega zaroda, ampak fanatičen „furor teutonicus“, ki je v tako lepem cvetu, kakor menda še nikdar ni bil v Avstriji, ko ravno zdaj.

* (Tabor pri Frnetiču) blizo Trsta bo, kakor je bilo že oznanjeno, 20. junija, ako osnovalni odbor kmalu dobi dovolitev, ktera je bila zagotovljena. Če se vendar dovolitev preveč zakესni, preloži se tabor na 1. nedejjo meseca julija. Ako bi se tabor preložil, naznamo po slov. časnikih.

Odbor za tabor.

* (Dr. Klun) je postal ministerjalni svetovalec v kupčijskem ministerstvu in ostane do prihodnje volilne dobe tudi poslanec kranjske dežele. Med tem se bo vedel g. doktor pri svojih talentih že toliko podstaviti in utrditi, da se mu ne bo treba za slovensko ljudstvo brigati, kakor se je tudi do zdaj zanj samo brigal — razen pred volitvijo!

* („Laibacher Tagblatt“) si v svoji obupnosti domišlja, da smo zavihteli zadnjokrat resnico nad njim. Naj si ne dela praznega upanja: zopet in zopet ga bomo krcnili po rokah in ko bi delal še bolj — neumne grimase, kakor do zdaj. Nage merkovice, in ko bi še tako dolge jezike kazale, dandenes niso nikakor več nenavadne prikazni: čem bolj pa se protinaravno oblačijo v pisane kulturne cunje, tem bolj so smešne!

* (Omika v Nemcih) 5. t. m. je bilo v Ljubnem (Leoben) kolednečo obravnavanje proti nekemu J. Wulfmeierju, ki je v jezi svojemu sosedu prst ogriznil. Zarad tega je bil obsojen na 3 mesece ječe. Ko je obsojenec svojo osodo zaslišal, se je jel hudo pritoževati, da je kazen preostra in rekel: „Jaz si dam tudi prst odgrizniti, če mi te 3 mesece zaprinesete.“ Na to je molil predsedniku svoj prst in ga prosil in prosil, naj mu vendar mesto kazni odgrizne prst. Ker seveda to ni šlo, se je mož pritožil. Ko bi se kaj takega zgodilo na Slovenskem, kako bi kričali nemškutarji o slov. barbarstvu!

* (Nadžkof Sp. Litvinovič) je 4. t. m. 59 let star umrl v Lvovu. Od leta 1861 do 1864 je bil ranjki državni poslanec in je podpiral Schmerlingovo politiko; od leta 1864 sem je sedel v gosposki zbornici. 17. febr. 1867 je bil imenovan za namestnika deželnemu maršalu na Gališkem.

* (General Dežman) je prosil v posebni promemorji slavno ministerstvo, da naj ono gleda na disciplino v šoli ljubljanski, češ da profesorji ne morejo več brzdati slov. divjakov. Vsak bi moral pritrđiti temu, ko bi ne vedel, da generala Dežmana le narodnost bode, ne pa slaba disciplina. Mar ne vemo, kako so skrbni nekteri profesori in vneti za disciplino, da opravljajo še celo policijska dela, ako je treba iti k dijakom na dom stikat po slovenskih listih? mar ne vemo, koliko „špiceljnov“ so najeli, da so vohali po Vižmarjih, kteri študent je na taboru in ktere ga ni? ni li znano koliko zborov je sklical ravnatelj samo zavoljo dijakov taborcev? koliko bi jih bili radi izključili zavolja tega Tagblattovski profesorji? In v promemoriji pravi hudi in bleđi general, da ni discipline v šoli! Da, pravične discipline ni! — V svoji promemoriji tudi prosijo nemškutarji, da se odpravijo vsi profesorji, ki politikujo v šoli, ki netijo narodno razdraženost med mladino. Zoper to pa se ne da ničesar reči; da še celo želimo in z nami gotovo vsak Slovenec, da to reč tudi dež. poslanci v roko vzemó. Gotovo bodo stregli s tem vsem volilcem; kajti kdo rad čuje, da psujejo tujci njegovo domovino, od ktere se žive, s „schweinlandom“ da burke brijejo iz sklepov taborskih, nasvetejših želj njegovih, in to v šoli? kteri oče ima rad da njegovemu sinu izbujajo narodnost nemškutarski profesorji, mesto da bi ga izobraževali? — Vsa Ljubjana ve, kteri so tisti profesorji, ki si tako kratijo učne ure in netijo razdraženost narodno med dijaci; le oče promemorijin je drugače slišal, ali pa je pozabil imena: Pirker, Heinrich, Grünwald... sicer bi bil — modro molčal!

* (Ne imej dvojne mere niti dvojne vage.) Te besede sv. pisma ima ljubljanski ščevarsko-nemškutarski časopis obrnene proti Slovencem in Čehom. Ali obračajo se zoper njega. Tu le malo pričeo. Z vidnim veseljem ene dni prej isti Dežmanov list pripoveduje to-le dogodbo: V neki ljubljanski gostilnici bi bil narodnjak Slovenec rekel: „prav je, da so bili turnarji tepeni, zakaj so šli na kmete, naj bi bili doma ostali, pa se jim ne bi bilo nič zgodilo.“ Na to je nek nemškutar pristopil in narodnjaka za uho udaril. Ko je ta hud bil, djal je nemškutar: „Le bi bil doma ostal, pa bi ne bil dobil klofute.“ — Opomnimo mimogredé, da je ta pripoved najbrž zlegana, ker v slovenski Ljubljani bo nemškutar, ki bo domačinu zausnice dajal, težko zdrav rebra odnesel. To pa konstatiramo, da je oni list (in za njim vsi dunajski) to stvar z vidnim dopadajenjem prinesel. Zakaj? Zato ker je (ali ker pravi da je) nemškutar Slovenca udaril. Če je tu tudi samo zausnica, v Jančem pa so bili revolvorji in koli, je stvar v principu ena, t. j. surova sila. Vidno je torej, da „Tagcl.“ nam nasproti želi vsega in vse odobrava; ker so pa ošabni fantini z nemškimi želodi na klobukih podplate morali kazati, vpije in se zvija. Tako ti značaji (!?) sami principom, ki jih postavljajo, v zobe pljujejo.

* (Z naslovom „Potreba delavcev društva za Slovence v Trstu“) spisal je gosp. Vekoslav Raič 16 strani obsegajočo knjižico, v kteri je razjasnil namen in načela tega Slovencem tako živo potrebnega društva. Knjižica se dobiva pri pisatelji za 10 kr. Kdor zunajih rodoljubov knjižico želi, naj pošlje na naročene iztise primerni znesek vredništvu „Primorca.“ — Omenjeno delo je za vse Slovence važno, her se bodo v društvo sprejemali tudi zunanji udje. — Naj bi slov. rodoljubi marljivemu novemu delalcu na narodnem polji segli prav izdatno pod pazduho.

* (Čujte!) Ravnokar — piše Primorec — je mestni odbor v svoji lastnosti kot deželni odbor poslal prošnjo do vlade, naj se tržaški okolični bataljon postavno razpusti. Tudi gosp. vladni namestnik se je v tej zadevi obrnul do ministerstva notrajnih zadev. S tem nam tržaški mestni očetje dajo nov dokaz, kako spoštujejo Trsta historične pravice; in svobodoljubni g. Möring, kako srce ima za Slovence!